แนวนโยบายธนาคารแห่งประเทศไทย
เรื่อง การทำธุรกรรมด้านสินเชื่อ การลงทุนในหลักทรัพย์ และการขายสินทรัพย์ของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ

---

1. เหตุผลในการออกแนวนโยบาย

การบริหารความเสี่ยงด้านเครดิตซึ่งเป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการที่ลูกค้าของสถาบันการเงินเฉพาะกิจไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญาในการจ่ายชำระคืน หรือความเสี่ยงที่เกิดจากโอกาสที่ลูกค้าอาจไม่สามารถชำระคืนได้จนเป็นเหตุให้ถูกปรับลดอันดับความน่าเชื่อถือลง หรือความเสี่ยงที่เกิดจากการก่อภาระผูกพันของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ หรือความเสี่ยงที่เกิดจากการกระจุกตัวของธุรกรรมด้านสินเชื่อ อันเป็นความเสี่ยงที่สำคัญซึ่งมีผลกระทบต่อฐานะและผลการดำเนินงาน เนื่องจากเป็นความเสี่ยงที่มาจากการทำธุรกรรมหลักของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ ดังนั้น สถาบันการเงินเฉพาะกิจจำเป็นต้องมีกระบวนการพิจารณาธุรกรรมด้านสินเชื่อที่เหมาะสม รัดกุม ภายใต้แนวนโยบายที่สถาบันการเงินเฉพาะกิจกำหนดขึ้น เพื่อป้องกันความเสี่ยงดังกล่าว

ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงออกแนวนโยบายเกี่ยวกับการทำธุรกรรมด้านสินเชื่อ การลงทุนในหลักทรัพย์ และการขายสินทรัพย์ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการทำธุรกรรมด้านต่าง ๆ ดังกล่าว โดยเฉพาะในด้านการให้สินเชื่อทุกประเภทแก่ลูกหนี้ทั้งรายใหญ่และรายย่อย ตามพันธกิจของการจัดตั้งสถาบันการเงินเฉพาะกิจนั้น สาระสำคัญหลักคือการกำหนดนโยบายที่มีรายละเอียดครอบคลุมและชัดเจน สอดคล้องกับพันธกิจและความเสี่ยงของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ โดยมีการแบ่งแยกอำนาจหน้าที่และการกำหนดผู้รับผิดชอบที่ชัดเจนเหมาะสม ตลอดจนมีเอกสารประกอบการพิจารณาในการทำธุรกรรมด้านสินเชื่อเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการของสถาบันการเงินเฉพาะกิจให้มีประสิทธิภาพ **รวมถึงการกำหนดให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจให้ความสำคัญต่อบัญชีและงบการเงินที่ลูกค้าแสดงต่อกรมสรรพากรในการยื่นรายการภาษีเงินได้เป็นปัจจัยสำคัญในการพิจารณาการให้สินเชื่อ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของภาครัฐในการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบจัดเก็บภาษีเงินได้**

ในการออกแนวนโยบายฉบับนี้เพื่อปรับปรุงแนวทางการจัดเก็บเอกสารประกอบการพิจารณาการทำธุรกรรมด้านสินเชื่อ โดยสถาบันการเงินเฉพาะกิจสามารถจัดเก็บเอกสารดังกล่าวในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนในการจัดเก็บเอกสารของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ ซึ่งสอดคล้องกับการสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนก้าวเข้าสู่ยุคดิจิตัล (Digitalisation) ของภาครัฐ

2. แนวนโยบายที่ยกเลิก

การทำธุรกรรมด้านสินเชื่อ การลงทุนในหลักทรัพย์ และการขายสินทรัพย์ของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ ลงวันที่ 26 มีนาคม 2561

สกสว40-คส21001-2562090 2

คส210	วันที่ 2 ก.ย. 2562

3. ขอบเขตการบังคับใช้

แนวนโยบายฉบับนี้ให้ใช้บังคับกับธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย บรรษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม และบรรษัทตลาดรองสินเชื่อที่อยู่อาศัย

4. เนื้อหา

4.1 คำจำกัดความ

ในแนวนโยบายฉบับนี้

“สถาบันการเงินเฉพาะกิจ” หมายความว่า สถาบันการเงินของรัฐที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น ได้แก่ ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย บรรษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม และบรรษัทตลาดรองสินเชื่อที่อยู่อาศัย

“ธุรกรรมด้านสินเชื่อ” หมายความว่า การให้สินเชื่อ การก่อภาระผูกพัน และการทำธุรกรรมที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อ ตามพันธกิจของการจัดตั้งสถาบันการเงินเฉพาะกิจนั้น

“บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล” หมายความว่า บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลตามมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งมีหน้าที่เสียภาษีเงินได้จากกำไรสุทธิ

4.2 แนวนโยบายการทำธุรกรรมด้านสินเชื่อ การลงทุนในหลักทรัพย์ และการขายสินทรัพย์

4.2.1 แนวนโยบาย

(1) การทำธุรกรรมด้านสินเชื่อ

(1.1) สถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องมีการกำหนดนโยบาย ระเบียบ และหลักเกณฑ์ในการทำธุรกรรมด้านสินเชื่อที่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร โดยอย่างน้อยควรกำหนดในเรื่อง ดังนี้

(1.1.1) ประเภทของสินเชื่อที่ให้แก่ลูกหนี้รายใหญ่และรายย่อย

(1.1.2) สัดส่วนการทำธุรกรรมด้านสินเชื่อกับภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ หรือประเภทธุรกิจที่อยู่ในภาคเศรษฐกิจนั้น ๆ หรือกลุ่มลูกค้าที่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดคล้ายคลึงกัน หรือลูกค้าและผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเทียบกับธุรกรรมด้านสินเชื่อทั้งหมดของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ

(1.1.3) การทำธุรกรรมด้านสินเชื่อกับผู้ถือหุ้นรายใหญ่ที่ไม่ใช่กระทรวงการคลัง กิจการที่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง กรรมการ ผู้บริหารระดับสูง หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ

(1.1.4) ประเภทของสินเชื่อที่สถาบันการเงินเฉพาะกิจพึงระมัดระวังในการพิจารณาให้สินเชื่อ โดยเฉพาะการให้สินเชื่อในธุรกิจที่ไม่เป็นประโยชน์โดยตรงต่อการเพิ่มผลผลิต

ของประเทศระยะยาว เช่น ธุรกิจที่มีลักษณะเก็งกำไร ธุรกิจนำเข้าสินค้าฟุ่มเฟือย รวมทั้งธุรกิจที่ขัดต่อศีลธรรมอันดี

(1.2) สถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องมีการกำหนดผู้รับผิดชอบและขั้นตอนต่าง ๆ ในการพิจารณาทำธุรกรรมด้านสินเชื่อ โดยอย่างน้อยควรกำหนดในเรื่องขั้นตอนการวิเคราะห์การอนุมัติ การพิจารณาคุณภาพลูกหนี้หรือธุรกิจ การคัดเลือกผู้ประเมินราคา การคำนวณดอกเบี้ยหรือผลตอบแทน พิธีการและนิติกรรมสินเชื่อ การทบทวน ติดตาม และการจัดทำรายงาน รวมทั้งการสอบทานการให้สินเชื่อ

(2) การลงทุนในหลักทรัพย์

สถาบันการเงินเฉพาะกิจที่มีการลงทุนในหลักทรัพย์ควรกำหนดนโยบาย ระเบียบและหลักเกณฑ์การซื้อและขาย หรือลงทุนในหลักทรัพย์ โดยอย่างน้อยควรกำหนดในเรื่องผู้รับผิดชอบและขั้นตอนต่าง ๆ จนถึงขั้นตอนการจ่ายเงินและการรับเงิน การรายงานการซื้อและขายหลักทรัพย์ที่ได้รับอนุมัติแล้ว

(3) การขายสินทรัพย์

สถาบันการเงินเฉพาะกิจที่มีการขายสินทรัพย์ควรกำหนดนโยบาย ระเบียบและหลักเกณฑ์การขายสินทรัพย์ทั้งสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ โดยอย่างน้อยควรกำหนดในเรื่องผู้มีอำนาจอนุมัติ ผู้รับผิดชอบ ขั้นตอนหรือวิธีการขายสินทรัพย์ การรายงานเมื่อขายสินทรัพย์แล้ว

(4) สถาบันการเงินเฉพาะกิจควรกำหนดนโยบายการทำธุรกรรมด้านสินเชื่อ การลงทุนในหลักทรัพย์ และการขายสินทรัพย์ ให้ครอบคลุมถึงการบริหารความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นและความเพียงพอของเงินกองทุน ทั้งนี้ สถาบันการเงินเฉพาะกิจควรพิจารณาความเสี่ยงด้านการกระจุกตัวด้วย

(5) นโยบายการทำธุรกรรมด้านสินเชื่อ การลงทุนในหลักทรัพย์ และการขายสินทรัพย์ จะต้องได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการสถาบันการเงินเฉพาะกิจ โดยคณะกรรมการสถาบันการเงินเฉพาะกิจจะต้องควบคุมให้มีการปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด และมีมาตรการในการลงโทษแก่ผู้ที่มีเจตนาไม่ปฏิบัติตาม ทั้งนี้ ให้จัดเก็บนโยบายดังกล่าวไว้ที่สถาบันการเงินเฉพาะกิจเพื่อที่ธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถตรวจสอบได้ รวมทั้งควรมีการทบทวนนโยบายดังกล่าวเป็นประจำอย่างน้อยปีละครั้ง

4.2.2 สถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องจัดให้มีกระบวนการ ระเบียบวิธีปฏิบัติ และหลักเกณฑ์เงื่อนไขในการทำธุรกรรมด้านสินเชื่อ การลงทุนในหลักทรัพย์ และการขายสินทรัพย์ที่สอดคล้องกับนโยบายการทำธุรกรรมด้านสินเชื่อ การลงทุนในหลักทรัพย์ และการขายสินทรัพย์ตลอดจนการบริหารความเสี่ยงที่เกี่ยวข้อง การควบคุมภายใน การจัดเก็บข้อมูลและการจัดทำรายงานเพื่อการติดตามและวิเคราะห์ข้อมูลและความเสี่ยงที่เกี่ยวข้อง

4.2.3 สถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องมีการสื่อสารนโยบายการทำธุรกรรมด้านสินเชื่อ การลงทุนในหลักทรัพย์ และการขายสินทรัพย์ ตลอดจนกระบวนการ ระเบียบวิธีปฏิบัติ และหลักเกณฑ์เงื่อนไขที่เกี่ยวข้องให้กับพนักงานที่รับผิดชอบได้รับทราบด้วย

ทั้งนี้ นโยบาย กระบวนการ ระเบียบวิธีปฏิบัติ และหลักเกณฑ์เงื่อนไขในการทำธุรกรรมด้านสินเชื่อและการบริหารความเสี่ยงด้านเครดิตต้องสะท้อนถึงการให้ความสำคัญต่อบัญชีและงบการเงินของลูกค้าที่เป็นบริษัทและห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่แสดงต่อกรมสรรพากรในการยื่นรายการภาษีเงินได้

ที่สามารถสะท้อนถึงสภาพที่แท้จริงของกิจการของลูกค้า และถือเป็นปัจจัยสำคัญในการพิจารณาระดับความเสี่ยงของลูกค้า ซึ่งควรนำไปสู่การพิจารณากำหนดวงเงินและอัตราดอกเบี้ยที่สอดคล้องกับระดับความเสี่ยงดังกล่าว

4.2.4 การแบ่งแยกอำนาจหน้าที่

สถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องกำหนดผู้รับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการในการทำธุรกรรมด้านสินเชื่อ การลงทุนในหลักทรัพย์ และการขายสินทรัพย์ของสถาบันการเงินเฉพาะกิจให้ชัดเจน โดยจัดให้มีโครงสร้างองค์กรที่เหมาะสมและสอดคล้องกับหลักการการแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบ 3 ระดับ (three lines of defence) โดยมีการแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจนระหว่างการทำหน้าที่ (1) ปฏิบัติงานการทำธุรกรรมด้านสินเชื่อ การลงทุนในหลักทรัพย์หรือการขายสินทรัพย์ (2) บริหารความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมดังกล่าว และ (3) ตรวจสอบการทำธุรกรรมดังกล่าว นอกจากนี้ สถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องจัดให้มีการถ่วงดุลอำนาจกันอย่างอิสระ โดยเฉพาะการทำหน้าที่ตรวจสอบการทำธุรกรรมต้องมีความเป็นอิสระจากการทำหน้าที่ปฏิบัติงานการทำธุรกรรมและการทำหน้าที่บริหารความเสี่ยงที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ ในการกำหนดผู้รับผิดชอบและการแบ่งแยกหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของกระบวนการทำธุรกรรมด้านสินเชื่อนั้น ให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจดำเนินการดังนี้

(1) ให้กำหนดผู้รับผิดชอบการวิเคราะห์ธุรกรรมด้านสินเชื่อแยกจากผู้อนุมัติสินเชื่อ ก่อนนำเสนอผู้มีอำนาจอนุมัติธุรกรรมดังกล่าว ทั้งนี้ หลักเกณฑ์การพิจารณาอย่างน้อยจะต้องมีข้อกำหนดในเรื่องความเสี่ยงในการผิดนัดชำระหนี้ตามลักษณะหรือประเภทของธุรกรรมด้านสินเชื่อ หลักประกันหรือผู้ค้ำประกัน (ถ้ามี) หลักเกณฑ์การคิดดอกเบี้ย เป็นต้น

(2) ให้กำหนดผู้มีอำนาจอนุมัติการทำธุรกรรมด้านสินเชื่อ ในแต่ละระดับให้เหมาะสม โดยระบุอำนาจอนุมัติให้ชัดเจน

(3) ให้กำหนดผู้รับผิดชอบหรือผู้ตรวจสอบความถูกต้องของการปฏิบัติภายหลังการอนุมัติการทำธุรกรรมด้านสินเชื่อ เช่น ตรวจสอบการอนุมัติจากผู้มีอำนาจตามข้อ 4.2.4 (2) ตรวจสอบการปฏิบัติตามเงื่อนไขในการอนุมัติธุรกรรมดังกล่าว ตรวจสอบการทำสัญญา การจำนำ การจำนอง การจดทะเบียนหลักประกัน การค้ำประกัน รวมทั้งผู้รับผิดชอบความถูกต้องสมบูรณ์ในการจ่ายเงินหรือการก่อภาระผูกพัน

(4) ให้กำหนดผู้รับผิดชอบในการติดตามดูแลและรายงานความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมด้านสินเชื่อต่อคณะกรรมการสถาบันการเงินเฉพาะกิจหรือคณะกรรมการชุดอื่นที่ได้รับมอบหมายเป็นประจำ

(5) ให้กำหนดผู้รับผิดชอบตรวจสอบการทำธุรกรรมด้านสินเชื่อข้างต้น และการรายงานผลการตรวจสอบโดยตรงต่อคณะกรรมการสถาบันการเงินเฉพาะกิจเป็นประจำ

ทั้งนี้ ผู้รับผิดชอบตามข้อ 4.2.4 (1) และ (2) จะต้องมิใช่บุคคล หรือคณะบุคคลเดียวกัน ยกเว้นกรณีลูกค้ารายย่อยหรือธุรกิจวงเงินต่ำที่สถาบันการเงินเฉพาะกิจสามารถกำหนดให้ผู้รับผิดชอบตามข้อ 4.2.4 (1) และ (2) เป็นบุคคล คณะบุคคล หรือหน่วยงานเดียวกันได้ และหน่วยงาน

ที่รับผิดชอบตามข้อ 4.2.4 (1) และ (2) กับหน่วยงานตามข้อ 4.2.4 (3) (4) และ (5) จะต้องไม่ใช่หน่วยงานเดียวกัน

4.2.5 เอกสารประกอบการพิจารณาการทำธุรกรรมด้านสินเชื่อและการทบทวนการทำธุรกรรมด้านสินเชื่อ

(1) การทำธุรกรรมด้านสินเชื่อ

(1.1) สถาบันการเงินเฉพาะกิจควรมีหลักเกณฑ์หรือแนวปฏิบัติเกี่ยวกับเอกสารประกอบการพิจารณาการทำธุรกรรมด้านสินเชื่อที่ช่วยในการวิเคราะห์การทำธุรกรรมดังกล่าวและการติดตามดูแลลูกหนี้อย่างต่อเนื่องหลังจากได้ทำธุรกรรมด้านสินเชื่อแล้ว โดยข้อมูลดังกล่าวต้องมีความสมบูรณ์เพียงพอที่จะช่วยให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจบรรลุวัตถุประสงค์ดังนี้

(1.1.1) สามารถตัดสินใจในการอนุมัติให้มีการทำธุรกรรมและประเมินความเสี่ยงได้อย่างต่อเนื่อง

(1.1.2) เข้าใจวัตถุประสงค์การขอทำธุรกรรม การใช้เงินที่ได้จากการทำธุรกรรมด้านสินเชื่อ และที่มาของเงินในการชำระหนี้ รวมทั้งประเมินความสามารถในการชำระหนี้ได้ทันการณ์

(1.1.3) มั่นใจได้ว่ามีสิทธิเรียกร้องต่อลูกหนี้ได้ตามกฎหมาย

(1.2) เอกสารที่สถาบันการเงินเฉพาะกิจควรมีไว้ประกอบการพิจารณาในการทำธุรกรรมด้านสินเชื่อและการทบทวนการทำธุรกรรมด้านสินเชื่อ ควรประกอบด้วยข้อมูลที่เข้าลักษณะอย่างน้อยดังนี้

(1.2.1) เอกสารที่แสดงความมีตัวตนของลูกหนี้ หรือธุรกิจของลูกหนี้

(1.2.2) เอกสารที่แสดงความสามารถในการชำระหนี้ โดยในกรณีลูกหนี้ธุรกิจ ให้หมายความรวมถึงเอกสารที่แสดงสถานะ การดำเนินงาน แผนงาน หรือนโยบายในการดำเนินธุรกิจของลูกหนี้ โดยเอกสารดังกล่าวให้รวมถึงเอกสารของผู้ที่เกี่ยวข้องกับลูกหนี้ ซึ่งสามารถนำมาพิจารณาและวิเคราะห์อนาคตของกิจการนั้นได้

ทั้งนี้ ในกรณีที่ลูกค้าเป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจนำข้อมูลจากบัญชีและงบการเงินที่ลูกค้าดังกล่าวแสดงต่อกรมสรรพากรในการยื่นรายการภาษีเงินได้ มาใช้ในการประเมินฐานะการเงินและผลการดำเนินงาน โดยสามารถนำปัจจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพอื่นที่สะท้อนศักยภาพในการดำเนินงานและขยายธุรกิจเพื่อประกอบการพิจารณาความสามารถในการชำระหนี้ของลูกค้าก็ได้ โดยข้อมูลของปัจจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพอื่นจะต้องมีเอกสารหลักฐานที่ชัดเจนและน่าเชื่อถือ

(1.2.3) เอกสารที่แสดงรายละเอียดของภาระผูกพันของลูกหนี้ที่มีต่อบุคคลอื่น ทั้งด้านเป็นเจ้าหนี้และลูกหนี้ และรายละเอียดของหลักประกันที่เป็นทั้งสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ ทั้งที่ได้มาและขายไป ซึ่งรวมถึงกรรมสิทธิ์ในหลักประกัน และมูลค่าหลักประกัน

(1.3) เอกสารประกอบการพิจารณาการทำธุรกรรมด้านสินเชื่อและการทบทวนการทำธุรกรรมด้านสินเชื่อต้องมีความเป็นปัจจุบัน และจัดทำสำเนาจัดเก็บไว้ในแฟ้มประวัติ

ของลูกหนี้แต่ละราย **โดยสถาบันการเงินเฉพาะกิจสามารถจัดทำและจัดเก็บในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์** เพื่อให้ธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถตรวจสอบได้ หรือจัดส่งให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทยเมื่อธนาคารแห่งประเทศไทยร้องขอ

ทั้งนี้ สถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องกำหนดเป็นเงื่อนไขในสัญญาว่าภายหลังลูกหนี้ได้ทำธุรกรรมแล้ว ลูกหนี้ยังคงมีพันธะในการจัดส่งเอกสารให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะสิ้นสุดสัญญาหรือภาระผูกพัน เพื่อที่สถาบันการเงินเฉพาะกิจสามารถติดตามได้อย่างมีประสิทธิภาพ และหากลูกหนี้ไม่ปฏิบัติ ควรใช้เป็นข้อสันนิษฐานเบื้องต้นได้ว่า ลูกหนี้อาจต้องการปกปิดฐานะหรือความสามารถในการชำระหนี้ที่แท้จริง ซึ่งในบางกรณีอาจถึงขั้นที่สถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องถือเป็นเหตุระงับการทำธุรกรรม หรือเรียกชำระหนี้คืนก็ได้

(1.4) ให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับเอกสารประกอบการพิจารณาการทำธุรกรรมด้านสินเชื่อกับลูกหนี้ของสถาบันการเงินเฉพาะกิจทุกราย โดยกรณีลูกหนี้รายเก่าให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจนำหลักเกณฑ์มาใช้ทุกครั้งเมื่อมีการทบทวนสินเชื่อสำหรับลูกหนี้รายนั้น

ทั้งนี้ ให้บรรษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อมและบรรษัทตลาดรองสินเชื่อที่อยู่อาศัยพิจารณาปรับใช้แนวนโยบายฉบับนี้ให้สอดคล้องกับการทำธุรกรรมตามพันธกิจของการจัดตั้งสถาบันการเงินเฉพาะกิจนั้น

5. วันเริ่มต้นบังคับใช้

แนวนโยบายฉบับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2562 เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 2 กันยายน 2562

(นายวิรไท สันติประภพ)
ผู้ว่าการ
ธนาคารแห่งประเทศไทย

ฝ่ายกำกับและตรวจสอบสถาบันการเงินเฉพาะกิจ
โทรศัพท์ 0 2283 6953, 0 2356 7451

คำถาม – คำตอบแนบท้ายแนวนโยบายธนาคารแห่งประเทศไทย
เรื่อง การทำธุรกรรมด้านสินเชื่อ การลงทุนในหลักทรัพย์ และการขายสินทรัพย์ของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ
ลงวันที่ 2 กันยายน 2562

ข้อ	ประเด็นหารือ	แนวคำตอบ
การนำงบการเงินที่ยื่นต่อกรมสรรพากรมาประกอบการพิจารณาทำธุรกรรมด้านสินเชื่อและทบทวนธุรกรรมด้านสินเชื่อ		
1.	แนวนโยบายฉบับนี้ใช้กับลูกค้าของสถาบันการเงินเฉพาะกิจที่เป็นนิติบุคคลทุกราย หรือเฉพาะลูกค้ารายใหม่ที่เริ่มทำธุรกรรมด้านสินเชื่อกับสถาบันการเงินเฉพาะกิจตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2562 อย่างไร	สถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องบังคับใช้แนวนโยบายฉบับนี้กับลูกค้าทุกรายที่เป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลตามมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งมีหน้าที่เสียภาษีเงินได้จากกำไรสุทธิ ทั้งที่เป็น (1) ลูกค้าเดิมในส่วนของการทบทวนวงเงินเดิมสินเชื่อเดิม รวมถึงพิจารณาให้วงเงินสินเชื่อใหม่หรือเพิ่มเติม และ (2) ลูกค้าใหม่ในส่วนของการพิจารณาวงเงินสินเชื่อใหม่
2.	ในการพิจารณาทบทวนสินเชื่อที่สถาบันการเงินเฉพาะกิจได้อนุมัติให้แก่ลูกหนี้ธุรกิจที่เป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลก่อนวันที่แนวนโยบายฉบับนี้มีผลบังคับใช้ (วันที่ 1 มกราคม 2562) หากสถาบันการเงินเฉพาะกิจนำงบการเงินที่ลูกหนี้ยื่นต่อกรมสรรพากรมาใช้ประกอบการพิจารณาทบทวนแล้วพบว่าข้อมูลจากงบการเงินของลูกค้าที่ยื่นต่อกรมสรรพากรแสดงถึงผลการดำเนินงานที่ลดลง เช่น มีผลกำไรลดลง สถาบันการเงินเฉพาะกิจจะต้องดำเนินการลดวงเงินสินเชื่อหรือไม่	สำหรับธุรกรรมด้านสินเชื่อที่สถาบันการเงินเฉพาะกิจได้อนุมัติให้แก่ลูกหนี้ธุรกิจที่เป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลก่อนวันที่แนวนโยบายฉบับนี้มีผลบังคับใช้ หากสถาบันการเงินเฉพาะกิจมีการทบทวนความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้รายดังกล่าวโดยนำงบการเงินที่ลูกหนี้ยื่นต่อกรมสรรพากรมาใช้ประกอบการพิจารณาแล้วพบว่า ข้อมูลจากงบการเงินของลูกค้าที่ยื่นต่อกรมสรรพากรแสดงถึงผลการดำเนินงานที่ลดลง สถาบันการเงินเฉพาะกิจสามารถพิจารณาทบทวนวงเงินธุรกรรมด้านสินเชื่อเดิมของลูกหนี้รายดังกล่าวให้เป็นไปตามนโยบายการพิจารณาทบทวนธุรกรรมด้านสินเชื่อและการบริหารความเสี่ยงของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ
3.	ในการพิจารณาให้สินเชื่อใหม่หรือวงเงินใหม่แก่ลูกหนี้ธุรกิจเดิมที่เคยได้สินเชื่ออื่นหรือวงเงินอื่นกับสถาบันการเงินเฉพาะกิจก่อนวันที่แนวนโยบายฉบับนี้มีผลบังคับใช้ สถาบันการเงินเฉพาะกิจจะพิจารณาความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้ธุรกิจดังกล่าวในส่วนของการใช้ข้อมูลจากงบการเงินอย่างไร	สำหรับสินเชื่อใหม่หรือวงเงินใหม่ที่สถาบันการเงินเฉพาะกิจจะอนุมัติให้แก่ลูกหนี้ธุรกิจที่เป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่เคยได้รับสินเชื่อหรือวงเงินจากสถาบันการเงินเฉพาะกิจก่อนวันที่แนวนโยบายฉบับนี้มีผลบังคับใช้ ในการพิจารณาความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้ส่วนที่มีการใช้ข้อมูลจากงบการเงินนั้น ให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจ

ข้อ	ประเด็นหารือ	แนวคำตอบ
		นำงบการเงินที่ลูกหนี้ธุรกิจดังกล่าวยื่นต่อกรมสรรพากรมาใช้ในการพิจารณาสินเชื่อใหม่หรือวงเงินใหม่นั้น และสามารถนำปัจจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพอื่นที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระหนี้ซึ่งมีเอกสารหลักฐานที่ชัดเจนและน่าเชื่อถือมาพิจารณาร่วมด้วยก็ได้
4.	ในการพิจารณาให้สินเชื่อแก่ลูกหนี้ธุรกิจที่เป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่จัดตั้งใหม่และยังไม่มีการจัดส่งงบการเงินให้กรมสรรพากร สถาบันการเงินเฉพาะกิจจะพิจารณาความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้ธุรกิจดังกล่าวในส่วนของการใช้ข้อมูลจากงบการเงินอย่างไร	สำหรับการพิจารณาให้สินเชื่อใหม่หรือวงเงินใหม่แก่ลูกหนี้ธุรกิจที่เป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่จัดตั้งใหม่และยังไม่มีการจัดส่งงบการเงินให้กรมสรรพากร ให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจพิจารณาความสามารถในการชำระหนี้จากข้อมูลทางการเงินที่แสดงถึงฐานะและผลการดำเนินงานของลูกหนี้ ตลอดจนปัจจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระหนี้ที่มีเอกสารหลักฐานที่ชัดเจนและน่าเชื่อถือ อย่างไรก็ดี เมื่อลูกหนี้ธุรกิจดังกล่าวมีงบการเงินที่ยื่นต่อกรมสรรพากรแล้ว ให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจนำงบการเงินดังกล่าวมาใช้ในการพิจารณาทบทวนความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้รายดังกล่าว โดยสามารถนำปัจจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพอื่นที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระหนี้ที่มีเอกสารหลักฐานชัดเจนและน่าเชื่อถือมาพิจารณาร่วมด้วยได้ โดยสถาบันการเงินเฉพาะกิจสามารถพิจารณาทบทวนวงเงินธุรกรรมด้านสินเชื่อเดิมของลูกหนี้รายดังกล่าวให้เป็นไปตามนโยบายการพิจารณาทบทวนธุรกรรมด้านสินเชื่อและการบริหารความเสี่ยงของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ
5.	สถาบันการเงินเฉพาะกิจควรมีการดำเนินการจัดทำนโยบายและกระบวนการอย่างไร เพื่อรองรับการถือปฏิบัติตามมาตรการบัญชีเล่มเดียวของภาครัฐ	สถาบันการเงินเฉพาะกิจควรมีการจัดทำนโยบาย กระบวนการ ระเบียบวิธีปฏิบัติ และหลักเกณฑ์เงื่อนไขในการทำธุรกรรมด้านสินเชื่อและการบริหารความเสี่ยงด้านเครดิต โดยให้ความสำคัญต่อบัญชีและงบการเงินของลูกค้าที่เป็นบริษัทและห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่แสดงต่อกรมสรรพากรใน

ข้อ	ประเด็นหารือ	แนวคำตอบ
		การยื่นรายการภาษีเงินได้ที่สามารถสะท้อนถึงสภาพที่แท้จริงของกิจการของลูกค้า และถือเป็นปัจจัยสำคัญในการพิจารณาระดับความเสี่ยงของลูกค้า ซึ่งควรนำไปสู่การพิจารณากำหนดวงเงินและอัตราดอกเบี้ยที่สอดคล้องกับระดับความเสี่ยงดังกล่าว โดยในช่วงแรกหากระดับความเสี่ยงของผู้ประกอบธุรกิจดีขึ้นควรนำไปสู่การปรับลดอัตราดอกเบี้ยหรือเพิ่มวงเงิน เพื่อเป็นแรงจูงใจให้ผู้ประกอบธุรกิจจัดทำงบการเงินที่มีความน่าเชื่อถือมากขึ้น และในระยะต่อไป หากผู้ประกอบธุรกิจมีระดับความเสี่ยงที่แย่ลงก็ควรนำไปสู่อัตราดอกเบี้ยและวงเงินที่สอดคล้องกับระดับความเสี่ยงดังกล่าวด้วย นอกจากนี้ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการปฏิบัติตามมาตรการบัญชีเดียว สถาบันการเงินเฉพาะกิจจึงควรจัดให้มีนโยบายดังกล่าวที่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรและได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการของสถาบันการเงินเฉพาะกิจภายในเดือนกันยายน 2561
เอกสารประกอบการพิจารณาการทำธุรกรรมด้านสินเชื่อและกระบวนการทำธุรกรรมด้านสินเชื่อ		
6.	**ในการพิจารณา ทบทวน และติดตามการทำธุรกรรมด้านสินเชื่อ นอกจากสถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องพิจารณาความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้ให้สอดคล้องกับกระแสเงินสดรับในปัจจุบันและอนาคตแล้ว สถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องพิจารณาข้อมูลใดของลูกหนี้เพิ่มเติมอีกบ้าง** **(เพิ่มเติมวันที่ 5 พฤศจิกายน 2567)**	**สถาบันการเงินเฉพาะกิจควรพิจารณาทั้งข้อมูลทางการเงิน (financial) และข้อมูลที่ไม่ใช่ข้อมูลทางการเงิน (non-financial) ของลูกหนี้ โดยเฉพาะข้อมูลที่สามารถชี้ให้เห็นถึงประเด็นความผิดปกติ หรือเหตุอันควรสงสัยที่อาจกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ เพื่อให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที ตัวอย่างเช่น** **(1) <u>ข้อมูลประวัติ พฤติกรรม และการเปลี่ยนแปลงของกรรมการและผู้บริหาร</u> เช่น** • **มีหรือเคยมีพฤติการณ์หลีกเลี่ยงหลักเกณฑ์ของทางการ หรือถูกหรือเคยถูกผู้กำกับดูแลหรือหน่วยงานของรัฐทั้งในและต่างประเทศ กล่าวโทษ**

ข้อ	ประเด็นหารือ	แนวคำตอบ
		ร้องทุกข์ หรือกำลังถูกดำเนินคดีในความผิดฐานฉ้อโกงหรือทุจริต เว้นแต่ปรากฏว่าคดีถึงที่สุดโดยไม่มีความผิด • มีการขายหลักทรัพย์ในปริมาณที่มาก (การทำแบบ Big Lot) หลายครั้งติดต่อกัน • ผู้บริหารทยอยลาออกหรือมีการเปลี่ยนแปลงในจำนวนที่มีนัยสำคัญ (2) <u>ข้อมูลหรือความผิดปกติในการทำธุรกรรมหรือการดำเนินธุรกิจ</u> เช่น • ยอดขายสูง แต่มีกระแสเงินสดติดลบ • ลูกหนี้การค้าสูง แต่มีสินค้าคงเหลือจำนวนมาก • เจ้าหนี้การค้าหรือลูกหนี้การค้ามีระยะเวลาการชำระสินเชื่อการค้า (credit term) ยาว (เช่น มากกว่า 180 วัน) และมียอดเจ้าหนี้การค้าหรือลูกหนี้การค้าเพิ่มขึ้นมากกว่าปกติ • มีการประกอบธุรกิจหรือมีโครงสร้างกลุ่มธุรกิจซับซ้อน เช่น มีการลงทุนหรือมีบริษัทลูกอยู่ในต่างประเทศโดยมีลักษณะโครงสร้างซับซ้อน หรือมีธุรกรรมซื้อขายสินค้าระหว่างกันภายในกลุ่มธุรกิจจำนวนมาก • มีการเข้าจดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์โดยอ้อม (Back-door Listing) • มีการขายหุ้นเพิ่มทุนเพื่อซื้อกิจการที่ใหญ่กว่า • มีการเปลี่ยนแปลงผู้ถือหุ้นหลัก • มีการให้สินเชื่อแก่บริษัทที่เคยเป็นบริษัทร้าง แต่ถูกครอบงำกิจการ (takeover) หรือบริษัทที่มีรายได้เติบโตสูง โดยไม่สามารถพิสูจน์แหล่งที่มาและความสม่ำเสมอได้

ข้อ	ประเด็นหารือ	แนวคำตอบ
		(3) <u>ข้อมูลหรือความผิดปกติด้านอื่น ๆ</u> เช่น • มีการเปลี่ยนแปลงผู้สอบบัญชี • ผู้สอบบัญชีไม่แสดงความเห็นต่องบการเงิน มีการนำส่งงบการเงินล่าช้า ไม่นำส่งงบการเงินหรือถูกเรียกชำระภาษีย้อนหลัง
7.	สถาบันการเงินเฉพาะกิจจะป้องกันไม่ให้เกิดกรณีลูกหนี้นำเงินให้สินเชื่อไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ หรือขอสินเชื่อซ้ำซ้อน (double financing) ได้อย่างไร (เพิ่มเติมวันที่ 5 พฤศจิกายน 2567)	สถาบันการเงินเฉพาะกิจสามารถป้องกันไม่ให้ลูกหนี้นำเงินให้สินเชื่อไปใช้ผิดวัตถุประสงค์หรือขอสินเชื่อซ้ำซ้อนได้หลายวิธี ตัวอย่างเช่น • ภายหลังอนุมัติสินเชื่อต้องมีแนวทางในการควบคุมการเบิกใช้วงเงินของลูกหนี้ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการทำธุรกรรมที่ต้องไม่เอื้อให้เกิดประโยชน์หรือแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย เช่น การเบิกใช้เงินเพื่อโยกย้ายหรือโอนเงินออกไปยังบัญชีของผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น • มีการตรวจสอบเอกสารหลักฐานประกอบการยื่นขอเบิกเงินกู้ภายในสถาบันการเงินเฉพาะกิจ[1] ให้ถี่ถ้วนเพื่อป้องกันการขอสินเชื่อซ้ำซ้อน เช่น กรณีลูกค้ามีวงเงิน Trust Receipt (T/R) และตั๋วสัญญาใช้เงิน (PN) หากลูกค้ายื่นใบแจ้งหนี้ (invoice) เพื่อเป็นหลักฐานประกอบการขอเบิกใช้วงเงินดังกล่าว สถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องตรวจสอบเพื่อให้มั่นใจว่า invoice ที่ใช้เป็นหลักฐานเบิกใช้วงเงิน T/R และ PN ต้องมิใช่เอกสารฉบับเดียวกัน โดยสถาบันการเงินเฉพาะกิจอาจมีการใช้ระบบเชื่อมโยงฐานข้อมูลเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความซ้ำซ้อนของเอกสารดังกล่าวได้

[1] การตรวจสอบเอกสารหลักฐานประกอบการยื่นขอเบิกเงินกู้ระหว่างสถาบันการเงินเฉพาะกิจกับผู้ประกอบธุรกิจอื่นให้ทำบนหลักการ best effort

ข้อ	ประเด็นหารือ	แนวคำตอบ
8.	สถาบันการเงินเฉพาะกิจควรดำเนินการอย่างไร เพื่อให้สามารถติดตามและประเมินความเสี่ยงของลูกหนี้ได้อย่างต่อเนื่องและทันการณ์ (เพิ่มเติมวันที่ 5 พฤศจิกายน 2567)	ตัวอย่างแนวทางดำเนินการเพื่อให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจสามารถประเมินและรับรู้ความเสี่ยงด้านเครดิตที่อาจเกิดขึ้นจากการทำธุรกรรมสินเชื่อได้อย่างต่อเนื่องและทันการณ์ และมีแนวทางในการบริหารความเสี่ยงเพื่อรองรับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมและรัดกุม เช่น • มีหลักเกณฑ์หรือแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับนโยบายการทำธุรกรรมด้านสินเชื่อตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดกระบวนการ (end-to-end process) ตลอดจนมีการสื่อสารให้พนักงานที่รับผิดชอบรับทราบและเข้าใจ เพื่อให้สามารถถือปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและเป็นมาตรฐานเดียวกัน • ติดตามหรือตรวจสอบสถานะธุรกิจของลูกหนี้และข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ โดยอาจพิจารณาข้อมูลจากงบการเงิน เช่น งบฐานะการเงิน งบกำไรขาดทุน และงบกระแสเงินสด รวมถึงข้อมูลอื่นที่ไม่ใช่ข้อมูลทางการเงิน (non-financial data)